

Naš list

Glasilo za kamniški okraj. Izdaja Misijonišče v Grobljah. Urejuje in zastopa izdajatelja Jože Godina, Domžale - Groblje. Tiska Misijonska tiskarna (za tiskarno Jože Godina). — Izhaja mesečno. Posamezna številka stane 1.— Din. Letna naročnina 12.— Din. Cena inseratov po dogovoru.

Univ. prof. dr. Drag. Kniewald:

Ne bom služil živemu Bogu!

Francoska revolucija je, hoteč strmoglavit absolutizem, izvedla misli enciklopedistov d' Alemberta, Diderota, Voltairea, Rousseaua. Narodna skupščina je 27. VIII. 1789 proglasila človečanske pravice, v prvi vrsti svobodo. Kar je v tej proglasitvi dobrega, to ni nič novega; kar pa je novo, ni nič dobrega. Končno se mora vsako nasilje opravičevati, sklicujoč se na te človečanske pravice. In tako se je ta »pokret za svobodo«, kakor se imenuje francoska revolucija, preobrazil v najhujše nasilje in zatiranje vsake svobode. Absolutizem poedincev, ki so se v pojav hitro vživeli, je privzel načela revolucije in jih uporabil v svoje namene. Tako je nastal liberalizem ali svobodomiselstvo. (Obširneje o tem: Dr. A. Mahnič, Več luči!)

Kaj je liberalizem? Pravzaprav vse in nič. Tiran in suženj. Kameleon, ki po potrebi menja svoje barve. Brezračnejš, vendar se ta načela raztegajo na življenje vsega XX. stoletja. Liberalizem je težnja za osvobojenjem in neodvisnostjo od vsake avtoritete in prav radi tega uklanja vse nenasitni hijeni — samemu sebi.

Razlikujemo politični, ekonomski (gospodarski), verski in »katoliški« liberalizem (»liberalni katolicizem«).

Politični liberalizem zahteva, da mora biti vse življenje, v vseh svojih odraštkih in mejah, izključna lastnina države. Država je vsemogočna, pa naj ji vlada absolutistični vladar (kakor to uči angleški svobodomislec Hobbes), ali pa jo upravlja skupna združena volja zajedince (kakor pravi Rousseau). Posamezniki imajo neke neovrgljive pravice napram drugim posameznikom, toda napram državi nimajo nobenih pravic, temveč le dolžnosti. Z druge strani pa nima država napram posameznikom nikakih dolžnosti, marveč le pravice. Država je Bog. Vsak posameznik se mora v vsemogočni liberalni državi izgubiti in brezpogojno ukloniti državni oblasti. Vsak posameznik mora žrtvovati državi svojo svobodo, svojo vest, svoje prepričanje, sebe vsega, svojo družino in svoje otroke. To teorijo vsemogočne države so ustvarili liberalni filozofi od Machiavellia, Hobbesa, Rousseaua, Montesquieua, vse do njihovih neznat-

nih učencev pri nas. Ti ljudje gledajo v krščanstvu največjega sovražnika človeškega rodu, ker »uči vero v nesmrtnost duše in dela s tem največji zločin, ker ugaja egoizmu posameznika«. Liberalni državniki izvajajo to teorijo povsod, torej tudi pri nas. Stvari, ki so danes mnogim čisto navadne in razumljive, katere pa niso vedno popolnoma upravičene ali so celo docela krive, kot n. pr. svoboda vesti, svoboda govora, svoboda tiska, prisilno državno nadzorstvo nad šolsko vzgojo, nadzorstvo države nad verskimi in cerkvenimi ustanovami in društvi, državno nadzorstvo nad pridigami in obče nad vršitvijo duhov. službe, to so vse samo posamezni pojavi celokupnega ustroja političnega liberalizma, ki stavlja celotno gospodarsko, državno, vzgojno in versko življenje v izključno lastninstvo države. In tako — seveda v imenu svobode — vlada nekoliko ljudi in vsiljuje svojo voljo in svoje prepričanje vsem ostalim, zatirajoč pravo svobodo in človeško dostojanstvo.

Gospodarski liberalizem je proglasil svobodno trgovino brez strokovne izobrazbe, uničil je cehe (strokovna obrtniška društva) in uvedel svobodo obrti in trgovine. S tem je uničil poštenje in red v gospodarskem življenju. Liberalizem je zakrivil, da sta se denar in trgovina osredotočila v rokah posameznikov, ki grabijo bogastvo in plenijo pošteno ljudstvo. To strahotno gospodarsko stanje je izzvalo socijalistične in komunistične teorije, ki uče, da je vsaka osebna lastnina tatvina in da more imeti premoženje le država, ne pa posameznik. To pomeni padanje iz ene skrajnosti v drugo, iz enega zla v drugo. Treba je znova oživotvoriti strokovne organizacije delavcev, obrtnikov itd. in tako po malem popraviti ono zlo, ki ga je povzročil gospodarski liberalizem.

Verski liberalizem je najbolje označil sam Voltaire: »Vsakemu se mora dovoliti, da moli Boga in veruje, kolikor in kakor hoče, kot sme vsak človek jesti, kar hoče.« Iz tega, na prvi pogled morda mamljivega stavka pa sledi svoboda vesti, svoboda veroizpovedi, svoboda tiska, svoboda govora, »vera

je privatna zadeva« — vse krilatice tako moderne, da celo katoličani čisto mislijo, da so to čisto dobre stvari, ker ne poznajo njihovega pravega pomena in ker ne vedo, da je katoliška Cerkev vse te stvari čisto obsodila, posebno po Papežih Piju IX., Leonu XIII. in Piju X. Tu ne gre za državlj. strpnost, kot izrecno pravi Leon XIII., temveč za načelo, in načelo je krivo. Liberalizem namreč smatra človeštvo za čisto svobodno in neodvisno od nikogar, razen od državne oblasti: ni zakonov razen državnih, in nad državnim zakonom ni zakona, ki bi vezal i državo i posameznika i vse ljudi, ki so stvari božje. Boga za liberalce ni in zato človek ni odvisen od Boga. Človeštvo je avtonomno, ono samo sebi kroji zakone, kakršne hoče; odvisno je samo od samega sebe. Ne obstaja nobena objektivna, zares prava in resnična vera. Zato je vera za liberalce privatna zadeva. Zato si vsak lahko ustvari vero, kakršno si sam hoče. Nobena vera ni kriva, ker ni nobena prava. Zato so tudi vest, govor in tisk svobodni — ne sicer pred državo, ker gorje tistemu, ki bi se dvignil proti ustavi in državnim odredbam — temveč pred Bogom. Zato skuša liberalizem uničiti katoliško Cerkev in jo dobiti v svojo oblast, da bi jo mogel zlorabiti v svoje politične namene... Zato podpira liberalizem vse one »narodne cerkve«, katere niti verske niso, temveč državne ustanove, odvisne in podložne oblastnikom.

Posebna lastnost liberalizma je, da se nikdar ne obreaga ob ustanove drugih ver in verskih udruženj, temveč se bori le proti katoliški Cerkvi in njenim ustanovam.

Liberalce ne hodi v cerkev, ker lahko Boga moli tudi doma ali v lepi božji naravi — v resnici pa Boga ne moli nikoli in nikjer.

Liberalce se rad sklicuje na sveto, pismo, toda nikoli ga ni čital.

Liberalca moti cerkveni »indeks« (seznam) prepovedanih knjig, ker je treba čitati i dobro i slabo, pa potem odločiti — on pa čita v resnici samo protikatoliške, liberalne knjige in časopise, dočim je ves katoliški tisk postavil na liberalni indeks prepovedanih knjig...

Vsem našim bralcem želimo vesele božične praznike

Liberalci rad razpravljajo o cerkveni zgodovini in srednjem veku, a prebral še ni nobenega resnega zgodovinskega dela, temveč črpa vse znanje iz plitkih čisopisnih člankov, brošur, romanov, filmov, dram in radio-predavanj.

Liberalci hočejo neomejeno svobodo mišljenja, napadajo pa vsakega, kdor misli drugače kot oni.

Liberalcu so vse vere enako dobre, ne drži se pa niti ene.

Liberalci »spoštuje vsako versko prepričanje«, roga se pa onim, ki se v verskih stvareh pokoravajo rimskemu papežu in katoliškemu škofu.

Oni pravijo, da niso framasoni, v resnici pa framasonskim ciljem ne služijo njihče boljše od njih.

Tako bi mogli še nadaljevati. Toda naj zadostuje. Po teh znakih boš lahko ločil liberalca od poštenega kristjana.

Liberalizem je kameleon, ali bolje

ogabna breznačajna pošast s sto glavami, ki druga drugo žoro, a vse hkrati hočejo uničiti katolicizem. Kako naj se katoliški fant bori proti tej pošasti?

Dober katoliški fant ne bo brez prave potrebe zahajal v liberalna društva; ne bo čital časopisov, ki jih čitajo in izdajajo liberalci; pri volitvah ne bo glasoval za stranko, katero vodijo liberalci. Molil bo za liberalce, da bi jim Bog razsvetlil pamet in jih privedel na pravo pot.

Liberalizem je breznačajan — zato razglašaj načela!

Liberalizem je kompromis najbolj nasprotnih načel — zato nobene kompromisnosti v načelih. Vsak kompromis v načelih je hudičovo delo. Naj ne bodo samo prazne besede: »Celó življenje je vsak izmed nas pripravljen žrtvovati za načelo!«

Liberalizem uči: »Vera je zasebna stvar« — zato vredno izpolnjuj svoje verske dolžnosti in bodi vedno in povsod katoličan, ne samo v svoji sobi in cerkvi, temveč povsod, kamor prideš.

Liberalizem je nedosleden — zato bodi dosleden v svojih katoliških načelih in njih izpolnjevanju!

Nikoli in nikjer se ne pusti vpreči v isti voz z neverniki!

»Imam toliko dela!«

Povsod boste srečali ljudi, ki veliko delajo, pa vendar malo ali pa celo nič ne naredijo.

Če ga prosiš pomoči, če ga obiščeš in želiš z njim nekaj važnega in potrebnega govoriti, pa ti bo povedal, da ne more in ne utegne: »Imam toliko dela, da sam ne vem, kje se me glava drži. Če bi noč in dan delal, pa bi še ne mogel vsega narediti.«

In res ima dosti dela... Gre in precepi nekaj polen. Čez pet minut ima že grablje v rokah in brska z njimi po dvorišču, pa mu pade v glavo, da še ni obsul zelja na vrtu. Gre, da bi dovršil delo in se mimogrede spomni, da še nima rezanice za opoldne. Hitro jo nekaj odreže, pa kaj, ko nima časa, da bi delo dovršil! Gnojne vile so se nekaj pokazile in jih bo treba presaditi. Zdaj pa nad zelnik! O, kaj pa še! Trava še ni nakošena za opoldne in za zvečer...

Zares veliko dela. A vsako komaj na pol začeto. Dovršeno pa nobeno! Podobno pri obrtniku, recimo pri krojaču. Katerega dela bi se preje lotil in komu bi preje naredil. Ali bi šel v mesto po potreščine, ali bi se lotil Franconovih hlač in bi odložil Martinove za jutri? Ali bi Martinu preje naredil, da bo dal mir? In za reševanje teh v resnici »težkih« vprašanj premine cela ura. Delo pa stoji...

To je delo brez glave, brez načrta. Vse bi rad naredil. Pa pride večer in nimaš kaj pokazati.

Ali pa verjamete, da takole delo brez načrta človeka veliko bolj utruja in ubija, kakor pa tam, kjer delaš po točno določenem načrtu? Določi in premisli pa načrt

dela za prihodnji dan že prejšnji večer ali pa zadnji čas zjutraj, magari še v postelji. To pa zato, da se lahko dela kar lotiš in ne premišljuješ po cele ure, česa bi se lotil in kako bi začel. Saj sam veš, kako je s takimi premišljevalci. Najprvo saj en četrt ure premišlja, kaj in kako, pa mu ne pade nič pametnega v glavo, zato prične zvijati cigareto ali — če je še bolj stare sorte — si natlači čik in nabaše fajfo, pa spet hodi vsaj pol ure okrog dela, kakor maček okrog vrele kaše, delo je pa še ravno tam, kjer je bilo pred eno uro. Kdo naj pa gleda takega mečkača!

Loti se odločno določenega dela in ne nehaj, dokler delo ne bo končano. Potem se pa loti spet novega dela. Tako boš imel zvečer nekaj pokazati in boš vesel samega sebe ti, tvojega dela in pa tisti, ki te je najel.

Ne izbiraj si dela, češ to ni zame, to je premalenkostno, to je za otroke, tega se ni vredno lotiti, tole ni za danes, to bi lahko jutri naredil. Pa zakaj moram danes delati v hiši, ko solnce sveti, mar bi danes delal zunaj... Ta večna nezadovoljnost! Dobrega delavca se ne pokažeš s tem, da vsako delo presodiš ali bo zate ali ne, dober delavec boš, če vsako odkazano delo dobro izvršiš.

POLZ IN ZAJEC

Vem, da ti je znana tista pripovedka...

Polz in zajec sta sklenila napraviti tekmo: kdo bo preje pritekel do bližnjega gozda. Polz se je podal urno na svojo pot. Zajec pa si je mislil: »Revček! Kdaj boš ti prišel do zaželjenega cilja! Jaz poskočim enkrat in naredim več pota kakor ga

ti, siromak, celi dan.« Pa se je mirno položil na trato, zleknil svoje ude na solnce in čakal.

Polz pa se je trudil in mahal neutrudno svojo pot. Ko je bil že blizu cilja, takrat je šele zajcu padlo v glavo: »Sedaj pa le!« In je dirjal in skakal za žive in mrtve. Pa je bilo že prepozno. Tako zaničevani polz ga je prehitel...

Ali ni pri našem delu ta slika velikokrat na vrsti? Zanašal se na svojo spretnost. Preziraš svojega soseda, ki je počasen in neokreten. »Jaz pa naredim toliko miže, kolikor oni pri belem dnevu. Jutri bom začel, pa bova oba enako pridna.« Pride pa jutri in sosed ima delo narejeno, tvoje pa še počiva. Zamudil si priliko in dela ne moreš izvršiti. Nagaja ti vreme, pride vmes kaka druga nepričakovana zapreka in ti ne moreš naprej. Kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri.

Ali pa še nekaj drugega. Ti si gibčen, uren in okreten. Kateregakoli dela se lotiš, vsako se ti še dosti posreči. Tvoj sosed je pa bolj počasnega kova. Ali vztraja je. Dela se loti in ne odneha. Dela in dela, in kar zna, naredi dobro. Ti pa se lotiš sto in sto opravil, vsako delo znaš tako na pol. Delaš, a kako? Nič prida ni. Kako že govori naš pregovor? Vseh umetnij mojster, vseh beračev berač. Ali ni res tako? Vse bi rad znal, pa ničesar ne znaš. Spretnost ni vse. S pridnostjo in vztrajnostjo boš pa marsikaj dosegel.

Ali pa: Dobre glave si. Mimogrede se naučiš vloge za igro. Poropotati znaš, da se kar kadi za teboj in pred teboj. Potem se pa posmehuješ tistim, ki se s svojo trdo glavo počasi uživljajo v dano vlogo. Zraven pa pozabljaš, da ni dosti, če svojo vlogo na pamet znaš, ampak se moraš vanjo tudi poglobiti, moraš ji dati življenje. Pride glavna skušnjava. Drugi nastopajo in ustvarjajo to, kar so si s trudom pridobili, ti pa samo ropotaš, kakor klopotec na drevju. Tvoja igra je mrtva, besede so prazne, dosti poveš in nič ne poveš. Če te pa režiser opozori na to veliko napako, je pa zamera... Tak talent, pa si mu kdo upa očitati, da ne dela prav! Gledalci te bodo pa med seboj obsojali: »Znal je, znal. Samo premrtev je bil.«

Ali poznaš tisti pregovor: »Prehitro narejeno, gotovo izkazano.«

Blagrujem tvojo spretnost, urnost in nadarjenost, priporočam ti pa prav posebno pridnost in vztrajnost.

Katoliška akcija za fante v Grobljah, 14. nov. 1937

V nedeljo, dne 14. novembra, ko se je vršil novembrski sestanek fantov KA, je bil spet sila slab. Ves čas je deževalo. Vseeno se je udeležilo sestanka 35 fantov iz sledečih fara: Vodice, Komenda, Mekinje, Homec, Dob, Ihan, Domžale, St. Vid, Brdo in Mengeš (Groblje).

Govornik (g. Rudolf Smersu) je zaključil s tem tretjim svojim predavanjem razlago papeške okrožnice proti komunizmu (Divini Redemptoris).

Prihodnji sestanek bo v nedeljo, dne 12. decembra ob pol 10. uri dop. v dvorani Društvenega doma v Grobljah.

Delavska stran

Več luči!

(K delavskemu sestanku, dne 21. nov. v Grobljah)

(Glej dopis na str. 6)

Na drugem mestu poročamo o skupnem sestanku delavstva v Grobljah v nedeljo, dne 21. novembra. Imeli smo priliko, razgovarjati se z nekaterimi resnimi delavci, ki sicer niso člani ZZD, toda gledajo na razmere trezno in z najboljšimi nameni. Zdi se, da bi bilo vobče koristno, da se najde prilika za razgovore z dobromislečimi delavci.

Sestanek je imel med drugim tudi sledečo dobro stran: Delavci in delavke, ki so radi tega ali onega vpliva morda mnenja, da nimajo nikjer, tudi pri duhovščini ne, nikogar, ki bi z njimi čutil in se za njihove pravice potegoval — so na tem sestanku lahko videli, da Cerkev (papež, škofje) v sedanjem času še posebej ukazujejo duhovnikom, naj gredo med delavce in jim pomagajo. Papež Pij XI. pravi, da bodi to za rednim dušnopastirskim delom duhovnikova prva dolžnost. Pametni delavci, ki se ne dajo potegniti v neko nespametno zagrizenost, bodo z veseljem spet sodelovali z duhovščino. Odpadla bodo sicer že stara, toda vedno se še ponavljajoča veri in Cerkvi sovražna hujskanja, češ duhovnika poslušamo samo na prižnici in v spovednici. Tako hujskanje so svojčas uganjali liberalci, danes pa liberalci in komunisti skupaj. Danes bolj spretno kot nekdanj, tako da zapelje večkrat tudi dobre. Pravi krščanski delavec in delavka pa dobro vesta, da ima duhovnik povsod, kjer prihajajo v poštev krščanska načela, važno besedo. Pri delavskem gibanju gre zelo živo za ta načela in zato je duhovnik tudi pri delavskih pokretnih duhovnik in ne samo društveni član, ki bi ga lahko v vsaki stvari enostavno preglasovali.

Na zgoraj omenjenem sestanku so se nekateri dobromisleči delavci v pogovoru izjavili nekako tako: Mi nismo nič proti ZZD. Mi smo celo za ZZD, le če bo potem v posameznih obratih samo ZZD, torej samo ena organizacija. Delavske koristi pravijo, so zavarovane le če je v obratu ali tovarni samo ena organizacija. — Nikakor ni zameriti delavcem, če dajejo take izjave. Saj samoposebi tudi niso napačne. Umljivo je to še posebno, če delavcu dokazujejo, da bi se sicer zanj gmotne razmere poslabšale, da bi ga sicer zapostavljalo, ga izrabljalo. — Kakšno je vodstvo obrata (tovarne) preganjalo, zastališče pravega krščanskega delavca do tega vprašanja? Sledeče: Gotovo je v enotnosti, v skupnem nastopanju moč. — V obrambo ali dosego svojih pravic naj delavstvo v obratih nastopa skupno, enotno! To povdarja in izvaja tudi krščanski delavec in zato odklanja očitke, da bi on to enotnost cepil. Toda ta enoten nastop je možen tudi, če je v obratu (tovarni več organizacij. Kadar gre za upravičene zahteve, ki zadevajo ali vse ali samo nekaj delavcev tovarne, se sestane vodstvo

obeh ali treh organizacij in sklenejo, kaj in kako bodo v teh določenih zadevah nastopili. Tako se dela povsod po svetu, kjer so v tovarnah pri delavskih organizacijah zdrave razmere. V takih primerih je nastop enoten in učinkovit. Obenem je pa pri takih razmerah krščansko delavstvo zavarovano, da ga n. pr. komunisti ne morejo izrabljati v svoje temne namene. Če bi bilo v istem obratu samo resnično krščansko delavstvo, bi seveda lahko bila samo ena organizacija. Toda koliko je v posameznih obratih in tovarnah delavcev, ki so vse drugo prej kot krščanski. Mnogi izrečno zanikajo, da bi bili krščanski. Svetovno nazorno so pač tudi delavci različni — povsod, tudi pri nas. Zato resnična enotna krščanska delavska organizacija vsaj v večjih obratih, kjer vodstvo negleđa na to, kakšnega mišljenja je delavec, ki ga sprejme v službo, ni možna, če pa je, pa ni prava in je celo nevarna. V tem smislu skupnega nastopa Cerkev ne dovoljuje. V takih razmerah krščansko delavstvo navadno takratko potegne. Zato ZZD »cepi« kvečjemu tam, kjer smo že itak razcepljeni in kjer se niti ne da limati — to je v svetovnem nazoru. Tu pač potegne ZZD črto ločnico, ne cepi, ampak zbira tam, kjer je enotnost potrebna in koristna.

Tako gledanje na delavske organizacije je pravilno in za delavce koristno. Tudi pošteni nasprotniki nam morajo dati prav. Saj oni s svojega stališča prav tako morajo ravnati. Le komunistom ne gre to v račune. Le komunisti bi radi imeli vse pomešano v eni organizaciji: v delavskem pokretu v enotni strokovni organizaciji, v politiki pa v ljudski fronti. V taki breznačelni kalni mešanici oni namreč največ rib vjamejo.

Jarše

Tisti 100 procentno organizirani delavci v Induplati v Jaršah, ki smo organizirani pri ZZD, odgovarjamo onim, katere je težje imenovati (zato naj ostanejo neimenovani): V glasilu JSZ pravi nekdo, da od ZZD ni bilo za nas intervencije, ampak le kratek telefonski razgovor. Vsi ki smo bili prisotni na zadnjem sestanku v Grobljah, smo bili o vsem točno obveščeni in vemo, da se intervencije resnično izvršujejo od ZZD in sicer na način, kakor je za nas delavstvo najbolj koristen. Hvaležni smo zato Zvezi združenih delavcev vsi, ki trezno gledamo na položaj in ki nam gre resnično za delavske koristi. Vsak pameten delavec je vesel, če mu kdo pomaga in je za pomoč tudi hvaležen. Mi bi bili hvaležni tudi JSZ in bomo, če bo res kaj storila za delavstvo. — Na zadnjem sestanku smo tudi dokazali, da smo demokratični in resnično svobodoljubni. Pričakujemo tudi od vas, da ne boste z grožnjami skušali dr-

žati delavstvo pod svojim uplivom, kakor smo vam na zadnjem sestanku to za preteklost dokazali. Pustite vsakemu svobodo. Svoboda nad vse! Ko boste svobodoljubni, odpadejo vsa trenja in nasprotstva. V skupnih zadevah bomo lahko skupno in uspešno nastopali. Do takega mišljenja se moramo delavci dvigniti. V nasprotnem slučaju si pa moramo kot člani priznane organizacije ZZD sami izvojevati vse svoje pravice, ki bi nam jih vi radi vzeli. Tudi vodstvo tovarne ne dela razlike med organizacijami in če si tega ali onega prepričanja ali mišljenja. Za delavstvo, ki si mora biti tovariško, mora to še bolj veljati. — Z resnim delom bomo dosegli vse cilje, ki smo jih postavili. Naš nastop delavstvu ne bo škodoval, ampak koristil. Mi ne sejemo sovraštva in nejasnosti. To ste lahko sprevideli na skupnem sestanku v Grobljah. Mi v svoji mladi, res pravi krščanski organizaciji, bomo v skupnosti z drugimi krščanskimi organizacijami dokazali, da je naša organizacija za delavstvo koristna.

Tekstilci ZZD v Jaršah.

OBČNI ZBOR naših nameščencev

V nedeljo, dne 17. okt. t. l. so imeli naši agilni katoliški nameščenci svoj redni letni občni zbor v Delavski zbornici. Občnega zbora so se udeležili delegati vseh 10 podružnic. Občni zbor je pokazal, da se naša osrednja katoliška nameščenska organizacija »Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije« lepo razvija.

Občni zbor je vodil g. Baš Jože, ki se je v uvodu spomnil obletnic smrti kralja Aleksandra I. in dr. J. E. Kreka, dalje se je spomnil oporoke in smrti dr. A. B. Jegliča. Nato je pozdravil vse delegate, ki so zastopali nad 1.000 organiziranih članov in podal poročilo o obširnem in težkem delu centrale v pretekli poslovni dobi.

Po poročilih blagajnika g. Češnovarja in nadzorstva, ki ga je podal g. Prosen, so bile volitve in je bil za predsednika izvoljen g. Smersu Rudolf. V odbor pa gg. Čatar, Škerjanc, Bokal, Sitar, Bergant, Cuderman; v nadzorstvo pa Hvale in Prosen; v razsodišče Nosan, Povše, Baš.

Novi predsednik g. Smersu je nato razvil smernice za novo delo. Povedal je, da čakajo organizacijo težke naloge: volitve v TBD, volitve v Pokojninski zavod in Delavsko zbornico. Za tem so podali svoja zanimiva poročila delegati posameznih podružnic. Iz teh poročil je bilo videti, da se nameščenstvo v velikem številu in zupanjem oklepa naše agilne nameščenske organizacije.

Nato je g. Sitar Lojze pozdravil občni zbor v imenu Zveze pomočniških zborov, g. Preželj Franc pa v imenu Zveze združenih delavcev, s katero so nameščenci v najprisrčnejših odnošajih. Za konzorcij »Bodočnosti«, ki je glasilo društva združenih, zasebnih in trgovskih nameščencev, je poročal g. Češnovar in povedal, da izhaja »Bodočnost« v okoli 2.000 izvodih.

Pri slučajnostih je novi predsednik prečital važne in aktualne resolucije, ki so bile soglasno sprejete.

Razgledišče

Kamnik

Iz popotnikove torbe. Te dni sem se mudil po opravih v Stolniku. To je slovenska vas med Tunicami in Stranjami. Od glavne ceste malo oddaljena. Kar pa hočem povedati, je pa tole: Če hoče kdo videti, kakšna javna pota ne smejo biti, naj jih gre gledat v Stolnik. Prav za gotovo sem mislil, da mi bodo čevlji ostali v blatu. Umazan sem pa prišel domov tako, da so me domači naravnost občudovali. Niso verjeli, da se inore človek v naših vaseh tako temeljito umazati.

Popotnik iz Kamnika.

Igra o sv. Krištofu, ki jo je za proslavo praznika Kristusa Kralja postavila na oder katoliška delavska mladina, je sicer dosegla finančni neuspeh in je pokazala, da tudi delavstvo, po zgledu malomeščanstva, verska misel še ne družijo v enotno fronto proti veri sovražno, marksizmu in sploh materijalizmu. Je pa dosegla lep moralni uspeh, ko je kljub velikim oviram delavska igralska družina prav zadovoljivo prikazala v Oforusu-Krištofu hrepenenje človeške duše: služiti najvišjemu Gospodu. — Želimo jim vztrajnosti pri njihovem prosvetnem delu, ki mora biti skozi in skozi res prosvetno, to je plemenito.

Znana Nušičeva komedija: Dr. je bila uprizorjena v režiji prosvetnega društva »Kamnik« v soboto in nedeljo 20. in 21. nov. Pred številnimi gledalci so menda člani dramskega odseka dobro rešili svoje vloge. Mislimo pa, da ni prav, če brez privoljenja glavnega odbora nastopajo pri društvenih prireditvah tudi nečlani.

Listek

Marija Kmetova:

OTROK IN MI

(Nadaljevanje.)

Ljudje brez glasbenega občutka so trdi, rekli bi, da neinteligentni, kar pomeni, da nimajo tako razgibane duševnosti, ki bi mogla zajeti izven suhoparnega knjižnega, paragrafskega znanja, še kaj drugega, in baš ta »še kaj drugega«, je največjega pomena za življenje. Taki ljudje tudi nimajo občutka za lepoto prirode in ne vidijo »še kaj več« — kot je le tisto, kar je kar tako scela na mizi pred nosom.

Ljudje brez glasbenega občutka torej na vsak način ne morejo biti umetniki — ne pisatelji, ne slikarji, kiparji, skladatelji sploh ne — in tudi ne — šolniki. Taki ljudje tudi ne morejo imeti čuta za jezik, ne znajo se izražati, pa čeprav so po knjižnem, šolskem znanju večji kakega jezika, do potankosti vseh slovniških formul in formule. In vendar imamo tudi umetnike in jezikoslovce, ki so brez občutka za glasbo. A tu koj spoznamo, da tega občutka nimajo. Dela takih umetnikov — bodi pisateljev ali slikarjev in tako dalje — so kar prazna, suha, mrzla — pravimo, da nimajo duše. Ljudje brez glasbenega ob-

Maskerski tečaj za prosvetna društva Kamnik, Mekinje, Nevlje, Komenda in Tunice se bo vršil 19. decembra dopoldne od 9 do 12, popoldne pa od 2 do 5. Tečaj bo vodil g. Podkrajšek iz Ljubljane. Vsak tečajnik ali tečajnica naj prinese s seboj brisačo, vazelin in šminke. Stroške bo nosila Prosvetna zveza. Prosimo, da prosvetna društva vsaj do 12. decembra javijo število članov, ki se hočejo tečaja udeležiti. Sporoče naj, ali reflektirajo tudi na kosilo, ki se ga jim bo za čim manjšo ceno oskrbelo. Tečaj bo v »Kamniškem domu« v Kamniku.

† Anton Grzinčič, ki smo ga v nedeljo, dne 21. novembra ob zelo veliki udeležbi pokopali na Žalah, je občutna izguba za kamniško javno življenje. Bil je po vsem svojem značaju mož. Rad je imel svoje misli, toda če ni prodrl, se ni kugal kot svojeglavno dete, ampak se je znal premagati in podvreči večini. Večkrat se namreč tudi pri sicer dobrih naših ljudeh ne opaža kaj sličnega. Bil je član prosvetnega društva, član odbora hranilnice in posojilnice na Šutni, član odbora JRZ.

Samostanska cerkev oo. frančiškanov. Duhovna obnova. Dnevi od 16. do 19. novembra so bili za tretjerednike pa tudi za veliko število drugih vernikov majhen ljudski misijon, saj se je gibalo število udeležencev med 400 in 600.

Voditelj III. reda za vso Slovenijo p. Odilo Hajnšek iz Ljubljane je v sedmih govorih pokazal, kakšno mora biti življenje sploh vsakega katoličana in posebej življenje tretjerednikov, da bo vsak posameznik res opora župniji, škofiji in vesoljni katoliški Cerkvi. Omeniti je treba posebej, s kakšno ognjevitostjo je govornik prepričeval vse navzoče, da morajo brezpogojno zavračati protikatoliški in brezverni kakor tudi brezbarvni tisk,

čutka so torej res ljudje, ki niso celi, ki jim resnično manjka šesti čut. (So pa v šolah kljub temu in morda baš zato — skoraj zmeraj odličnjaki — kar omenimo zaradi zveze z zadnjim predavanjem.)

Zakaj govorimo o tem občutku tako na široko? Ker moramo v otroku prav ta občutek, prav to učenje kar najbolj gojiti in negovati. Že majhnemu otroku zapojmo kaj vsak dan, navajajmo ga, da poje tudi sam; ko je večji, mu dajmo priliko, da se uči kakega glasbila. Saj ni treba, da bi ga dali kar koj v kako glasbeno šolo! Tudi te šole so večinoma take vrste, da morejo v otroku ubiti veselje za glasbo in mu vcepiti mržnjo zanjo. Naj ima otrok spočetka kar le orglice, piščalko, harmoniko, kitaro in podobno. Ni treba, da bi imel izvrsten glas, izboren posluh. Le tisto notranje, duševno, tisto pojmovanje najbistvenejšega občutka za nihanje duševnih odtenkov, naj si pridobi. — Zakaj, napačno bi bilo misliti, da so pevci z dobrim, pa magari z izšolanim in diplomiranim glasom, tudi že zares pevci ali da imajo občutek za glasbo. Nasprotno — še izborni pevci — kakor pravimo — in izšolani pianisti in tako dalje — so lahko brez glasbenega občutka. Dokazuje za to trditev moremo slišati in videti vsak dan. To človek koj občuti. Saj vemo, kako nas kak glas, kaka pesem, kako igranje na kak instrument — prime, zgrabi — ali pa nas pusti popolnoma hladne, da ga niti ne slišimo ne, pa čeprav nam brni prav na ušesa. Že en sam zvok glasu takega človeka, ki ima občutek za glasbo, nam pove, ali je to glasbeni člo-

ve ali ne. Že kako kak človek pritisne na tipko klavirja je pomembno — in koj spoznamo — ali ima dotični človek kaj duše, občutka za glasbo, ali pa nič, ali je le vse naučeno, nadržano, naštudirano v njem. — Neskončno važno je torej, da negujemo v otroku učenje glasbe, negujemo tako, da si glasbo zajame prav v dno srca, v dno duše. Pa ni treba, da le poje in poje in le igra kako glasbilo. Negovanje občutka za lepoto sploh, je že učenje glasbe. Saj je vsa prirodna lepota, lepota juter, dnevov, noči, sonca, dežja, oblakov, zemlje, besed, vedenja — saj je vse ko pesem, če vse to gledamo z duševnimi očmi in izvajamo z dušo. — Če torej pravimo, da učimo otroka glasbe, mislimo pri tem, da ga navajamo na notranje gledanje, notranje pojmovanje zunanjega sveta, vedenja z ljudmi, olike sploh in še posebej učenja petja in igranja. Po vsem tem morejo biti ljudje, ki sami ne znajo peti in tudi ne igrati na kak instrument, ki pa vendarle globoko glasbeno občutijo, ki razumevajo pomen lepih barv, lepote zemlje in ki imajo po vsem tem občutek dobrote, usmiljenja in nesebičnosti. Znanje nôt še ni vse, je prav za prav še nič. Teh se more naučiti tudi človek brez smisla za glasbo. Koliko ljudi je pevcev, plesavcev, pianistov, pa nimajo občutka za glasbo, čeprav še tako lepo po notah pojejo, plešejo in igrajo. — Čutiti je, da je tčandanašnji svet, dasi vse poje, pleše in igra, manj in manj z občutkom za glasbo. Tudi v pojmovanje za glasbo bi imeli prištevati to tako obče znano krizo svetá — ki je revščina duhá, sou-

Obiščite knjižnico prosvetnega društva »Kamnik« v Kamniškem domu, spodaj. Nad 300 novih romanov in povesti, katere je knjižnica zadnje leto dobila, bo vsakomur nudila v dolgih zimskih večerih mnogo prijetnega razvedrila. Knjižnica ima tudi lepo vrsto ljudno znanstvenih knjig, ki naj poglobe in razširijo vašo izobrazbo. Člani društva plačajo kot pristopnino le 1 din, drugi 3 din. Izposojevalnina za posamezne knjige je 1 do 2 din. Izposojuje se vsako nedeljo dopoldne. Vzemi in beri! — Tam so tudi na razpolago skoro vsi naši važnejši kulturni in verski listi, katere pa ni dovoljeno jemati s seboj na dom. Liste izposojuje knjižničar, izjemoma tudi hišnik.

Stranje

V nedeljo, dne 14. novembra je umrl v ljubljanski splošni bolnici dobra tri leta staro dekletce Zamljen Anica iz Gradišča, katero je dne 24. okt. po nerodnosti obstrelil njen bližnji sorodnik. Človek bi pri tej priliki dal eno za ušesa domačim, ki ne znajo orožja skrivati pred mladino in ga hranijo na takih krajih, da ima do njega prost dostop vsak bedak. Potem se pa perejo in izgovarjajo na vse načine: »Našel je orožje in se z njim igral in ni vedel, da je nabasano.« Čudno —

ve ali ne. Že kako kak človek pritisne na tipko klavirja je pomembno — in koj spoznamo — ali ima dotični človek kaj duše, občutka za glasbo, ali pa nič, ali je le vse naučeno, nadržano, naštudirano v njem. — Neskončno važno je torej, da negujemo v otroku učenje glasbe, negujemo tako, da si glasbo zajame prav v dno srca, v dno duše. Pa ni treba, da le poje in poje in le igra kako glasbilo. Negovanje občutka za lepoto sploh, je že učenje glasbe. Saj je vsa prirodna lepota, lepota juter, dnevov, noči, sonca, dežja, oblakov, zemlje, besed, vedenja — saj je vse ko pesem, če vse to gledamo z duševnimi očmi in izvajamo z dušo. — Če torej pravimo, da učimo otroka glasbe, mislimo pri tem, da ga navajamo na notranje gledanje, notranje pojmovanje zunanjega sveta, vedenja z ljudmi, olike sploh in še posebej učenja petja in igranja. Po vsem tem morejo biti ljudje, ki sami ne znajo peti in tudi ne igrati na kak instrument, ki pa vendarle globoko glasbeno občutijo, ki razumevajo pomen lepih barv, lepote zemlje in ki imajo po vsem tem občutek dobrote, usmiljenja in nesebičnosti. Znanje nôt še ni vse, je prav za prav še nič. Teh se more naučiti tudi človek brez smisla za glasbo. Koliko ljudi je pevcev, plesavcev, pianistov, pa nimajo občutka za glasbo, čeprav še tako lepo po notah pojejo, plešejo in igrajo. — Čutiti je, da je tčandanašnji svet, dasi vse poje, pleše in igra, manj in manj z občutkom za glasbo. Tudi v pojmovanje za glasbo bi imeli prištevati to tako obče znano krizo svetá — ki je revščina duhá, sou-

in ta izgovor imamo že drugič na dnevnem redu, pred par leti ista zgodba in isto govorjenje! — Čudno, pravimo, da morajo ravno Stranje biti tisti srečen kraj na svetu, kjer orožje lahko najdeš, kadar ga hočeš in kjer ga hočeš!! — Začele so se širiti govorice o napeljavi elektrike. Želeli bi samo, da bi ne bile samo volilni manever, ampak resnica. Saj je že kar nekaj neumljivega: elektrika prepreza že skoro vso Dolenjsko do meje naše banovine, kraji, ki nosijo na sebi odličen pečat tujskoprometnega gibanja, pa nimajo ne elektrike, ne vodovoda, ne drugih udobnosti, katerih zahteva tujski promet. — Pokopališče je bilo letos za vernih duš dan zares lepo urejeno. Toliko lepega cvetja in nebroj lučic, da je bilo veselje. Petje pevskega zbora, katerega smo bili nekaj let že tudi vajeni, paaaaa...

Ihan

Letošnje leto je za našo faro zelo žalostno. Mrzlo poletje in vedna vlaga sta rodila mnogo bolezn. Otroci bolehalo za noricami in neko novo boleznijo, ki ji niti imena ne vemo. Še hujše je z odraslimi, ki večinoma zbole za pljučnico.

Od 1. julija dalje je bilo že 18 smrtnih slučajev, izmed teh trije ali štirje otroci. Smrt pobira može in žene v najboljših letih. Tako Paveljevo mamo, g. Pavlo Majdič iz Sela, skrbno, tiho ženo, gospodinjo in mater, ki je živela le svoji družini. Mož in 7 otrok žaluje za njo. Najstarejša hčerka je stara komaj 11 let.

Pred tednom smo pokopali g. Janeza Korkalj - Goropečnika. Tri tečine je visel med življenjem in smrtjo. Žal ga vsa ljubežen in skrbna postrežba ni mogla iztrgati beli ženi. Rajni je živel v nad vse srečnem zakonu na

mevanja za sočloveka, pomanjkanja usmiljenja, nedostatek za občutek za lepoto, za pesem v širšem pomenu. —

V šolah taksirajo otroke pri petju po znanju nôt. Tako more dobiti otrok, ki ima zares srce za glasbo, za lepoto in za pesem, — v petju slab red; drugi pa, ki sploh tega občutka nima, a zna vse note in dure in terce na pamet, ima v petju odlično. Takih primerov je po naših šolah na stotine. V izpričevalih bi morala biti točka: **znanje not** — in ne — petje — ali pa — oboje. — A kako vpliva vzgojno na otroka tako izpričevalo! Veselje ima za petje, igra kak instrument, a nôt se ne more naučiti kar na pamet — in ima v petju najslabši red. Otrok, ki ima pesem, glasbo v duši, — se zares ne more naučiti nôt. Zakaj ne? Ker ima v duhu zvoke in ne črte in pike. Ker čuti s pesmijo, a se mu podzavestno smili ta pesem, da bi jo natezal na črte in spravljaj v zvezo z znaki. Res je treba znati tudi note, če hočeš biti skladatelj. A odkod črpajo in so črpali skladatelj svoja dela? Ali ne iz ljudskih, narodnih pesmi? Ali ne iz prirodnih lepote? In prav najlepše pesmi, najlepša glasba je nastala iz duše, iz srca — in brez not.

Mimo učenja glasbe je najvažnejšega pomena za otroka, da negujemo v njem učenje jezika, zlasti materinega, domačega. In kar so za glasbo note, to je za jezik slovnica — taka, kakršno imamo v šolskih knjigah. Slovnica je sama po sebi živa in lepa, saj je slovnica stavba jezika. A čim jo spravimo na natezalnico točk, pravil

samotni, a trdni kmetiji in je zapustil globoko potrto ženo ter 9 nedoraslih otrok.

Bil je dolgo vrsto let cerkveni ključar podružnice pri Sv. Miklavžu in globoko veren mož. 32im otrokom je bil krstni ali birmanški boter.

Nekaj dni pozneje smo pokopali krojača g. Rapeta, ki se je letos priselil in postavil v Zaborštu lep nov dom ter trgovino, ki še niti ni začela obratovati.

Če bi ne vedeli, da so božja pota drugačna kot človeška in da Bog vse prav vodi, bi pač vprašali: »Zakaj, o Bog, dopuščas, da pobira Tvoja odposlanka take žene in može?«

23. novembra pa je umrla najstarejša faranka, Antončkova mati na Brdu. Dočakala je skoro 92 let. Pač častitljiva starost!

Naj Vsemogočni nakloni vsem, ki jih je poklical, večno blaženost!

Zdaj je najstarejša v fari mati našega slovitega jezikoslovca g. ravnatelja dr. Antona Breznika. Kljub temu, da je v 88. letu in telesno oslabela, je njen duh svež in spomin zavidljiv. Njeni zamisli in izreki so mnogokrat naravnost dragoceni. Pomni pa domače dogodke skoro za 100 let nazaj, ker ve mnogo ustnih izročil svojih prednikov. Izredna žena je pač živa ihanska kronika. Škoda, da se ni kdo našel, ki bi bil zapisaval, kar je doživela in pripovedovala.

Naše prosvetno društvo je v polnem delu. Začetkom novembra nam je g. prof. Mlakar prav lepo in zanimivo govoril o Lurdu in Pirenejih in podprl svoje predavanje z mnogimi skioptičnimi slikami. 21. novembra je igra »Gosposka kmetija« napolnila dvorano in spravila gledalce v skoro nepretrgan smeh. Zdaj se pripravljamo na Marijino — Krekovo akademijo. Naša mladina se pa po večkrat na teden zbira v Društvenem domu, da si tam nabere izobrazbe, moči in veselja.

in zgledov v šolskih knjigah, imamo za majhne otroke in za odrasle ljudi mučilnico prve vrste. Zdi se, da se slovnice sploh ne bi smeli učiti otroci posebej, marveč zmeraj skupaj z živim jezikom. Tako, da šolarji ne bi niti videli slovnice, ampak bi jim bila slovnica ko barve pri risanju, ko neposredni del jezika, ki brez nje sploh ne bi mogli ničesar govoriti in pisati. — Tako pa je slovnica najhujši predmet v šolah, še bolj zasovražen ko matematika, čeprav je lepa. Treba bi bilo, da bi bila človeška, tako povedana, kot jo je treba razumeti — in ne tako, da je živ krst ne razume, otrok pa sploh ne. — K učenju jezika spadajo seveda naloge, ki so po šolah zares nadloge. Nežive so, nečloveške, brez duše in srca. Časih so naloge ko seciranje mrtvega trupla, ali ko mučenje živih stvari. Najprej morajo otroci spraviti kako čtivo ali pesem v kletko ko živega ptiča. Nato ga začno s točkami zbadati in trpinčiti ko z iglo, dokler ni pesem, berilo — torej ptič — mrtev. In tistega mrtvaka naj potem otroci položijo na mizo, vzamejo nožek in ga začno secirati, lepo deliti poedine ude, polagati organe na papir in jih opisovati. In to naj dela otrok, ki je ves živ in vidi vse živo v sebi in pred seboj! Da tako postopanje pri učenju jezika ni pravilno, imamo dokazov dovolj, saj so po šolah naloge skoraj enake ničli. — In ko dokonča šolar šolo, pa tudi že osmo gimnazijo ali univerzo, ni niti zmožen napisati navadnega pisma, še v slovnščini ne, namreč pisma, ki bi imelo kaj duše, ki bi imelo

Groblje

V dnevih od 23. nov. do 26. nov. je priredilo kamniško okrožje veze fantovskih odsekov 4-dnevni telovadno-sportni tečaj v Grobljah. Po načinu priprave na ta tečaj je bil skoro vojaškega značaja. V kraki dobi niti enega tedna so se morale izvršiti vse priprave. Tečaja se je udeležilo 21 fantov iz vseh odsekov razen kamniškega. Prišli so tudi 3 fantje iz novega odseka v št. Gotardu. Fantje so večinoma prihajali vsak dan od doma, le kosilo so imeli skupno v Grobljah. Deset jih je pa bilo nastanjenih v stari društveni dvorani v Misijonišču. Tečaj je prav dobro uspel. Vadil je Jeraj Franc, telov. učitelj, Z.F.O.

Postajališče za novo železniško postajo kljub zimi in vobče neugodnemu vremenu gradijo kar naprej. Na vsak način naj bi stavba dobila že letos vsaj streho. Ako bo vsaj nekaj dni vreme dovolilo zidarjem delati, potem se bodo ostala dela (tesarska in kleparska) lahko nadaljevala kljub ostrejšemu mrazu. — Postajališča se poslužuje znatno več potnikov, kakor se je prvotno mislilo. Ob slabih deževnih dnevih okoliški potniki še posebej poudarjajo vrednost postaje. Ob takem vremenu hoditi na postajo v Domžale ali Jarše — Mengeš je bilo posebno neprijetno.

Umrla je v petek, dne 3. decembra Ivana Gabrič, roj. Šarec, v 74 letu starosti. Bila je 2 meseca bolna. Pogreb je bil v nedeljo, dne 5. decembra popoldne.

NAŠ LIST

**bo izhajal v letu 1938
dvakrat na mesec!**

vsaj glavo in rep! — Jezika se morejo naučiti otroci največ doma — in sicer z zapisovanjem dnevnih dogodkov in življenjajev. Če se učijo tujih jezikov, bi si morali tudi v teh zapisovati svoje spomine in misli. Le s pisanjem se otrok nauči jezika; čitanje je pri tem dosti manjšega pomena. Predvsem moramo torej navajati otroka na to, da si rad kaj zapisuje in šele tako se bo naučil jezikov. — Tudi pri jezikih govorimo, da ima ta in ta otrok — človek — dar zanje. V neki meri je to tudi resnično. Čim bolj je duša kakega otroka razgibana, to se pravi, čim bolj smo jo znali v predšolski dobi **prezračiti**, kar smo omenili v prvem predavanju, temveč smisla bo imel otrok za znanje jezikov. V tem, mislim, tiči vsa tako zvana, nadarjenost — darovitost — za jezike. Mimo glasbenega čuta je čut za jezike najpomembnejši za življenje. — Kako pa to, da imamo ljudi, ki so večji po toliko in toliko jezikov in vendar niso ničesar zmožni? Ker so se ti ljudje kot otroci učili jezika po šolsko, to je — naloge posebej, slovnica posebej, točke in točke tam. S temi točkami in z golim šolskim znanjem pa v življenju ne moreš uspevati. To je šlo, kakor bi imeli doma polno raznega zrnja, zemlje in polja pa nič. Tisto zrnje nima ničesar, kjer bi moglo vzkaliti in obroditi. Skoraj vse šolsko — samo šolsko — znanje jezikov je pa podobno zrnju brez zemlje. — Seveda se šolskim navodilom v jezikovnem pouku ne moremo in ne smemo upirati.

(Dalje prihodnjič.)

Srečanje z delavcem...

Srečal sem se z delavcem. Od zorne mladosti je bil vnet pristaš katoliškega organizacijskega dela na vseh področjih. Povsod je bil, kjer ga je klicala dobra stvar na branik ali za napad. Z železno disciplino, ki je bila njegovemu značaju prirojena, je delal povsod sam in zahteval enako od vseh, s katerimi so ga skupni interesi združevali v borbo za skupne ideale. Nikjer in nikdar ni omahoval, nikoli se ni branil dela, pritoževal pa se je, če so ga mu dali premalo in nikoli ni mogel pozabiti, da so ga mu nekoč celo siloma iztrgale iz rok mlajše moči. S svojo energijo je za svoj čas v kraju, kjer je živel, izpeljal neverjetno tvegane naloge. Vsi so zdvajali, da bi šlo, on pa je hotel in je moral to iti.

Mož je danes v najlepši moški dobi, še vedno v službi katoliške skupnosti, borben zlasti proti komunističnemu zastrupljanju človeških duš in delavskih mas. Kaj primerno se mi je zdelo zato govoriti z njim o trenutnem položaju delavskih borb pri nas doma in hibah pri njih.

Ve, da je nacionalizem laž brez narodnih ljudi, ve, da je komunizem in dosledno vsak marksizem zaklet sovražnik svobode delavstva. O tem sva si takoj na jasnem o te-m ni debate. Bil je vedno neizprosni nasprotnik teh pokretov brez duha in brez resnice.

Boli ga razcepljenost katoliških delavskih vrst. V svoji poštenosti obsoja nastopanje nekaterih, ki nosijo na jeziku istočasno Marksa in Kristusa, in prvemu v praksi glede vplivanja na življenje dajejo prednost. Ne more pa razumeti, da je mogoče, da taki ljudje v svojih organizacijah, čeprav so tam v brezprimerni manjšini, dobijo v roke vso oblast in moč in z organizacijskim aparatom zavajajo mnoge dosledne katoliške delavce v katolištvu tuje smeri.

Kot star delavski bорец z vso iskrenostjo želi, da bi vsako ljubimkanje z boljše-vizmom in njegovimi metodami iz njegove organizacije izginilo in da bi se našli vsi naši zavedni delavci roko v roki, močni v borbi za skupno korist. Če zato hodijo nekateri k rdečkarjem in tem več zaupajo kakor katoliški skupnosti ter se od časa do časa v strokovnih, političnih pa tudi tiskovnih zadevah raje z njimi bratijo in za nje agitirajo, je treba na vsak način žrtvovati teh par kvarno vplivajočih osebnosti. Mnenja je, da naj se to zgodi čimprej! Njegova želja, da bi ji Bog dal dočakati teh lepih časov, je čista in iskrena.

V razgovoru o drugih trenutno važnih problemih poudarja, da je z ozirom na nove čase, treba skrbeti ne samo za strokovno organiziranje delavstva, temveč tudi za njegov duhovni in gospodarski dvig. Kakor se množijo in rastejo vrste proletarijata, tako naj poklicani z organiziranjem njegovih močnih gospodarskih edinic napram rastočemu divjemu pritisku kapitala varjejo njegovo neodvisnost. Delavske množice bi morale vedeti, da ni dosti, da je njihova borba kompaktna in njihova volja enotna, kadar gre za gospodarske interese, ampak morajo to voljo podpreti z močnim gospodarskim zaledjem. Žrtve, ki jih v to svrhu doprinejajo, so

naložene najobrestonosnejše. Zlasti pa naj bi se delavstvo vseh vrst zavedalo, da je jako malo v službi delavskih koristi, če čez svoje gospodarske ustanove samo zabavlja in jih blati. Tako ruši, mesto, da bi gradil in pomaga mogočnemu nasilju kapitalista pri stiskanju svojih vrst. Zlomiti že obstoječa delavska gospodarstva, se pravi zlomiti delavsko samozavest in odpor. Nobena žrtev ne bi bila prevelika, da si jih ohranimo in še dvignemo, če bi vedeli kaj pravzaprav pomenijo tudi takrat, kadar ne nudijo trenutno občutljivih koristi posameznim organizirancem.

Pri debati o najnovejši socialni zakonodaji priznava pošteno, da je vsekakor to korak naprej, za marsikoga stopnja od ničesar k nečemu, a da bo treba dosledne delavnosti, da se iz teh malih početkov sčasoma ustvari zares lepša bodočnost. Zakonodaja pa naj ne bo samo na papirju, ampak tudi v dejanskem življenju. — Če drugi govore o teh stvareh kot o ponesrečenih, in pišejo o njih z omalovaževanjem, delajo pač zato, ker niso sami na teh stvareh sodelovali in gradili. Osebnostni in razni drugi oziri so tem več kot poštenje, ki dajejo vsakemu svoje priznanje.

Slikanje dogodkov v Španiji, v Franciji in morda celo v Rusiji, pod borbo za pravico in za demokracijo je največja laž v vseh stoletjih. Nasedati vsem mogočim vestem, glas in obvestila Cerkve pa označevati za lažnjiva, je za krščansko delovno soc. ljudstvo neodpustljiv greh.

Tako delavec, delavski, prosvetni, strokovni in gospodarski organizator, ki zaenkrat še ni član našega pokreta po pristopnici. Po duhu pa je! Tako misli in tako govori kakor mi! Če bi bili vsi, ki še niso v naših vrstah, taki, bi bili mi lahko z njimi eno.

Vesel sem bil tega srečanja in razgovora, ki izpričuje porast naše miselnosti in osvajanje tal med vsem delavstvom. Iz dejanskega spoznanja razmer sledi samo še logičen zaključek: vsi, ki tako mislite, se tudi formalno pridružite našim vrstam in postanite naši člani tudi po pristopnici, ko ste po mišljenju že naši.

Groblje

V nedeljo, dne 21. novembra se je vršil v Društvenem domu v Grobljah sestanek ZZZ, na katerega so prišli tudi člani JSZ. JSZ v Ljubljani je smatrala za potrebno in važno, da pošlje na ta sestanek tudi g. Lombarda. Na sestanku so govorili g. misijonar Tavčar, predsednik centrale ZZZ tov. Preželj in misijonar g. Godina. Delavstvo je tako imelo priliko slišati, zakaj duhovnik sodeluje v delavskih organizacijah, kaj je ZZZ in kako je z odpušti in skrčenjem obrata v Induplati v Jaršah. Pri debati se je oglasil tudi g. Lombardo z daljšim izvajanjem. Svoj govor je zaključil g. Lombardo s pozivom, naj se glasuje, kdo ima v dvorani večino in pravico predsedovati. Ker je bil sestanek javljen oblasti kot sestanek ZZZ, se torej sploh ne bi mogel spremeniti v kak drug sestanek. Toda člani ZZZ so želeli, naj se vsaj radi zanimivosti glasuje. Pri glasovanju je ostal g. Lombardo v manjšini. Opazili smo, da je članstvo JSZ z zanima-

njem in večinoma mirno sledilo izvajanjem ter deloma celo glasovalo z ZZZ. Članstvu pač gre za resnico in ne demagogijo. Le nekateri člani JSZ so pokazali nekoliko razburjenosti. (»Slov. delavec«, 27. nov.)

RADIO

Naš kamniški okraj slovi med drugim tudi radi tega, ker stoji na njegovem ozemlju slovenska radijska oddajna postaja (pri Domžalah). Od tega imamo ugodnost, da lahko poslušamo našo (Ljubljansko) oddajo tudi z malimi radijskimi aparati — detektorji. Pri aparatih srednje kakovosti, ki ne ločijo ostro posameznih postaj, pa izvira iz te bližine slabost, da kadar Ljubljana oddaja, da sosednih ne moremo dobro slišati (ker se vmes sliši Ljubljana). To je zlasti pri postajah Budimpešta, Beromünster, Stuttgart. Tudi pri Dunaju moti, toda tu si lahko pomagamo tako, da poslušamo Gradec ali Celovec, ki oddajata isti (dunajski) spored.

Kdor hoče od svojega radijskega aparata imeti res polno korist, si naj naroči tednik »Radio Ljubljana«, ki je začel izhajati v novi prikupni in pregledni obliki; prinaša popoln pregled vsega, kar oddaja naša postaja ter poleg tega okoli 30 sporedov inozemskih postaj. List prinaša tudi razne zanimivosti, ki se prav prijetno berejo. List stane mesečno 10 din, letno 110 din. Iz zadnje številke prinašamo nekaj drobnarij iz petkove strani:

Vsak dan 5000 m visoko.

Vremenoslovci se na vse načine prizadevajo, da določijo čim bolj zanesljivo vreme in vremenske spremembe. V Nemčiji uporabljajo v ta namen tudi letala. Vsak dan se dvignejo opazovalci oboroženi z občutljivimi aparati v značne višine, kjer skušajo dobiti podatke, ki služijo določitvi vremena. V radiju Breslau je imel neki tak opozovalec predavanje o tem. Iz tega predavanja povzamemo sledeče:

Na letališču je že pripravljeno letalo. Radijski tehnik montira vanj opazovalne aparate in pripravlja oddajno postajo, na kratke valove. Ob robu letališča stoji avtomobil, ki služi kot sprejemna postaja. Z njim skuša tehnik dobiti zvezo. Ko je vse v redu, zabrni propeler in letalo se dvigne v zrak. Kratek oblet letališča in že se dviga letalo v višino. Oddajna postaja začne delovati in išče zvezo z zemljo. Iz avtomobila dajejo z robci znamenje, da je sprejem v redu. Letalo se dviga vedno višje in višje. Pri višini 1400 metrov letalci naletijo na oblake, skozi katere smuknejo proti modremu nebu, ki je pokrito le s tenkimi meglicami. Pod njimi je morje valujočih deževnih oblakov. Letalo se povspne do 3000 metrov. Letalski kapitan in vremenoslovec pridno pošiljata na zemljo svoja opazovanja o zraku, o vlagi, o toploti itd. Ko je opazovanje končano, začne letalo, ki se je dvignilo čez 5000 m, padati. Kmalu je zopet v oblakih in iz njih se izmota na zemljo. Ko pristane, previdno vzamejo iz njega razne merilne in opazovalne aparate in jih v avtomobilu odpeljejo v vremensko opazovalnico. Tam jih skrbno med seboj primerjajo in podatke nato porabijo za vremensko napoved.

Otroški kotiček

K ZORNICAM

Advent je tu s svojo zimsko temačnostjo in oblačnostjo. Na videz dolgočasen in pust, a vendar poln lepote. Najlepši kras adventa so pa za vernega katoličana zorne maše.

Gosta, trda tema, da ne vidiš nikamor pred seboj. Ali pa megla, da bi jo rezal. Tam v daljavi pa se je dvignila luč, za njo kmalu druga in še tretja in četrta in še in še... Na vseh straneh. In vse se gibljejo in premikajo, vse proti eni točki, vse v župno cerkev tam na vaškem griču.

Striček se radovedno vprašuje, kako kaj njegovi nečaki zahajajo k zornicam. Včasih je bilo naše največje veselje decembrovih dni, nositi in vihteti gorečo bakljo tja proti župni cerkvi. Kdo jo bo nesel! Nositi bakljo je bila čast in ponos naših otročaje. Saj smo sicer radi spali, ali misel na to, kdo bo nosil bakljo, je prebudila in predramila nekaterega zaspance in ga pognala k zornicam. To je bil, bi z današnjo besedo povedali, sport naših mladih dni.

Pri tem se je bilo treba samo še malo zamisliti na to kar smo vedeli iz šole: Tema so časi pred prihodom Odrašenika. Naša pot ob svitu goreče baklje proti cerkvi kakor izraz hrepenenja po Odrašeniku, katerega so napovedovale prerokbe. V cerkvi pa lepe adventne pesmi: »Vi oblaki ga rosite«, »Kedaj Zveličar prišel boš?« in druge. Kakor bi človek prisluškoval pričakovanju in hrepenenju vernega Izraela po odrešenju...

Ob teh mislih pa se je vedno bolj bližal Božič. Hodili smo po mah, popravljali smo pastirje iz prejšnjih let, kupovali smo nove, da bodo jaselce lepše. Vse je kazalo, da je vedno bliže čas, ko se bo oglasila radosti polna pesem »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji«.

Ali ni to lepa vaja, kako naj živimo s Cerkvijo, ali se ne pravi to, doživljati vero. Želim vam, da bi tudi vi imeli z zornicami obilo svetega veselja in verskega doživljanja.

»ALI BOŠ TI MOLIL?«

»Ali boš ti molil?« je vpraševal Krušnikov Tone tistega dne sosedovega Martina.

»Jaz? Komu? Boš videl, da ne bom. Miklavža bom vprašal, če on zna kaj moliti. — Pa ti?«

»Še na misel mi ne pride.«

»V parkljo se bom pa zagnal, tja pod noge se mu bom zaletel, da bo pomnil celih sto let, kdaj je bil pri nas.« — In ti?«

»Tudi jaz mu bom pokazal, kaj se pravi k nam hoditi.«

Tone in Martin sta bila junaka, kakršnih ne dobiš za vsakim grmom. Kdor ju je slišal, vsak je moral biti v dno duše prepričan, da se bo parkljo in tudi Miklavžu slabo godilo. Posebno, če bo začel izpraševati tak učenjak kakor je bil Markovčev Martin.

Prišel je Miklavžev večer. Po vasi se je čulo rožljanje verig in strahovito zadiranje parkeljskih pošasti. Mlada otroška srca pa so v strahu in trepetu pričakovala vsega kar ima nadnje priti dobrega in hudega.

Pri Markovčevih je potrkalo.

Vrata se na široko odpro. V hišo vstopi zbor angelov in s pritajenimi glasovi napove prihod nebeškega prijatelja vseh pridnih

Piše striček Podgorski,
p. Stahovica pri Kamniku.

otrok. Nazadnje vstopi Miklavž sam. Za njegovim hrbotom pa se zbirajo pošastni parklji.

Markovčevemu Tonetu je postalo nekam tesno pri srcu! Je že tako na svetu, da je vsak največji junak takrat, kadar je nevarnost zadosti daleč proč od njega. Kadar je pa nevarnost blizu, takrat pa nekateri »junak« trepetata in gleda, odkod bo prišla pomoč.

»Dober večer vsem skupaj!« začne počasi in slovesno Miklavž s svojim nagovorom, »prišli smo mimogrede tudi k vam, ker bi radi videli, kako znajo vaši otroci moliti. Prosim, oče in mati, pokažite nam vaše otroke. Radi bi hitro opravili, mudi se nam še naprej.«

»Tukajle so,« so pokazali na Martina.

»A, ti si,« ga pomenljivo pogleda Miklavž. »Angel s knjigo, prosim te, poglej in preberi na glas, kaj je tam pisanega o Markovčevem Martinu.«

Angel pogleda in bere: »Martin Markovčev! Nepokoren, staršem rad odgovarja in jih žali, tudi pretepa se rad.«

»Že dosti, že dosti,« ga ustavlja Miklavž, »dečko, kakršnen si, boš pa nam povedal deset božjih zapovedi.«

»Verujem v Boga Očeta, vsemogočnega Stvarnika nebes in zemlje,« je začel Martine s svojo učenostjo.

»Kako, kako, kako?« je prekinil Miklavž Martinovo znanje, »sedaj kažeš sam, zakaj si tak. Ali naj pokličem onega rogatega...! Veruj v enega samega Boga...«

»No, saj bom, saj bom! Veruj v enega samega Boga...«

In šlo je. Moralo je iti. Nič ni pomagalo junaštvo, nič Krušnikov Tone, nič, nič.

»Mmm! Sram te bodi! Molil si!« je naslednjega dne pozdravil Tone Martina.

»Mmm! Sram te bodi! Ti si se pa šel skrit. Ali si kaj boljši!?«

»Molil pa ne nisem.«

Kakor bi bila molitev znamenje bojazljivosti in skrivanje znamenje junaštva...

PISMO V TUJINO

Ljubi oče!

Tri leta je, kar ste nas zapustili in odšli na Francosko. A ni še minil niti en dan, da bi se ne bili spomnili na Vas. Pri dnevni molitvi. In pa kolikokrat še! »Bogve, kje je sedajle naš ata, kaj sedajle naš ata dela, ali kaj misli na nas?« To so vprašanja, ki se ponavljajo vsak dan.

Povedati Vam moram, da se v šoli prav dobro učim. Posebno zemljepisje mi je všeč. Zlasti zato, ker na zemljevidu lahko poiščem kraj, kjer ste Vi sedaj.

Naša Belka je imela prav lepega telička. Sedaj smo ga že prodali. Meni in Tončku bodo za denar kupili mama nove čevlje. Pri sosedu Mihju so pa kupili eno majhno Reziko. Zdaj že dve leti strežem pri sv. maši. Od sv. Martina naprej sem že za večjega ministranta. O Božiču nas bo dvanajst ministrantov pred oltarjem.

Danes smo bili pri sv. maši in pri sv. obhajilu za Vas.

Najlepše pozdrave Vam pošilja

Jožek.

Pripis stričkov. To pisemce je napisal striček namesto svojih... nečakov. Menda mislite, da ne smete pisma napisati, če nimate

svojih ljudi tam nekje za deveto goro... Boga hvalite, če jih imate doma.

POZDRAV DOMAČI ZEMLJI

(Ko vstopijo izseljenci na obmejni postaji v domovino, govori lahko eden tale pozdrav. Lahko ga tudi pevski zbor zapoje, kadar bo seveda našla pesem pot na note.)

Po dolgih, grenkih trudapolnih letih stojimo — niso sanje! — spet na rodih tleh! Beseda nas pozdravlja vsa domača in mi poslušamo s solzami v očeh...

In spet ogreva nas domače solnce...

Kako prijetno greje njega topli žar!
Slovenski zrak poživlja naša srca,
domače zemlje sreča, blagodar.

Glej, cerkvena tam bela že smehlja se,
pozdravlja nas domačih glas zvonov,
in tam pod goro — v duhu ga že vidim, —
oh, tam pozdravlja me domači krov!

Na vlak! Naprej! Srce nemirno bije,
po naših dragih željno hrepeni:
Objeti mamu, ata, sestri, brate,
resnica bo, ne sanje težkih dni...

VRSTA NAŠIH MOZ

Stopimo še na najbolj severne kraje naše-
ga okraja!

V Tunjicah se bomo najprej pomudili. V tej župniji je prišel na svet Krumpestar France, ki je v prejšnjih dneh kot Ferdinand Gregorec napisal v naših mladinskih listih »Vrtca« in »Angelčku« mnogo čednih spisov. Sedaj pa pase ovčice v tisti župniji, v kateri se je rodil pokojni dr. J. Ev. Krek. Ali mar veste, katera je ta župnija? V tunjiški župniji je doma tudi dr. France Stele, ki je po svojem poklicu umetnostni zgodovinar. Njegovi skrbi so izročene posebno stare slike in kipi po naši domovini, da jih obvaruje uničenja in propadanja. Napisal je že lepo število knjig, katere nas seznanjajo z našimi starejšimi slikarji, kiparji in stavbeniki. Ko boste odrasli, bo eden ali drugi rad segel po teh knjigah, ki ga bodo seznanile z znamenitostmi njegove domačije. Prav ta župnija nam je dala tudi slikarja p. Ladislava Pintarja. Če pogledate naše mladinske liste, se boste marsikdaj srečali z njegovim imenom.

Iz Tunjic ni daleč do župnije Stranje. Tu je v Spodnjih Stranjah rojstni dom učitelja, kateremu nekateri pripisujejo znano nagrobnico »Vigred se povrne«. Gotovo ste jo že slišali peti nekaterem pogrebu. V Bisteršici pa je bil doma duhovnik žagar Jožef, ki je pokopan v Orehku pri Postojni. V svojih mladih letih je zložil nekaj pesmi.

V mekinjski župniji se spomnimo na profesorja Sušnik Franceta iz Zduše, ki je pred nekaj leti umrl v Ljubljani. Bil je nekaj časa tudi minister. Zelo sloveč Mekinjčan pa je takozvani »primskovski gospod« Jurij Humar. O njem zadnja leta veliko pišejo po raznih časopisih. V prejšnjih časih pa so se k njemu zatekali siromaki in bolniki, katerim je s svojo čudovito močjo pomagal iz raznih nadlog. Nekateri hočejo vedeti, da bi bila v njem moč magnetizma tako silna, da je z njo izvrševal skoro neverjetne stvari.

Na Gozdu se bomo pa ustavili. Poklekni bomo na grob ondotelega župnika Leopolda Podlogarja in spomnili se bomo, da nas je ta mož pred nekaj leti seznanjal z zgodovino naših trgov. Ta njegov spis lahko dobite v nekdanjih letnikih »Vrtca«.

Končavamo. Precejšnje število znamenitih mož smo si tekom leta poklicali v spomin. Videli smo, da skoro vsaka župnija v našem okraju lahko pokaže na moža, ki se je v njej rodil ali pa vsaj dalj časa v njej živel in morda tam tudi dokončal tek svojega življenja.

Vsi ti in še mnogi drugi možje so in ostanejo naša slava in naš ponos. Tudi vi, naši najmlajši, jih ohranite vedno v hvaležnem spominu! In glejmo, da bomo vredni nasledniki svojih prednikov!

MALO ZA SMEH

Iz šole. Kaj mora storiti, kdor je po svetem krstu storil kak smrtni greh? — Kdor je po sv. krstu storil kak smrtni greh, se mora storjenega greha kesati.

Pri telovadbi. Vodja: Tako! Zapomnite si: mi smo vojska kralja Matjaža. — Kralj Matjaževa vojska, nastop! Korakaj! — Kralj Matjaževa vojska, stoj, — počivaj in zasp! — — — Čez nekaj časa: Faritje, nič, bežimo, mravlje nas preganjajo! (Vsa speča vojska se na mah prebudi in beži.)

UGANKA

Brzjavka kralja Matjaža:

JENKO V PECO

Uganite, kdo bi bil ta človek, ki je dobil kralj Matjaževo brzjavko in sporočite svojo rešitev stričku do 25. decembra.

Naslov decembrove naloge se glasi: Mohorjeve knjige so tukaj! Popišite, kako ste jih pričakovali in kako ste se zanje spopadli, ko so jih prinesli v hišo. Povejte tudi, katera knjiga vam je najbolj všeč. Tudi ta odgovor naj pride do ravnostega dne.

RESITEV UGANK

v 10. in 11. številki »Našega lista«:

Oktobrova uganka da tole rešitev:

Terice pogačo, potico jedo,
lanovi Slovincem cekine neso.

To uganko so pravilno rešili: Golob Mihael, Mekinje; Košir Rezika, Podjelše; Kovač Minika in France, Studenec, Svoljšak Marijan, Matko in Terezika v Dobu.

G. Zreb je rekel, naj bi dobil nagrado Golob Mihael, učenec 4. razreda osnovne šole, Mekinje 29, p. Kamnik.

Rešitev novembrove uganke se pa glasi:

StroP, MaslO, RedaR, TortA, VezuV,
SijoN, EnotA.

Začetne in končne črke najdenih besed da do sledeč pregovor:

SMRT VSE PORAVNA.

To uganko je pravilno rešil edino Svoljšak Marijan iz Doba. Tako dobi on nagrado brez vsakega žrebanja.

STRIČKOVA POSTA

Sv. Mar.: Striček bo vse uredil, da prideš do svojih pravic.

Vsem: Striček vam že danes vošči prav srečne, vesele in zadovoljne božične praznike. In prosi več zanimanja za kotichek. Ali bo uslišan?

UREDNIŠTVO

Količevo. V zadnjih dveh mesecih se je toliko nad vse zanimivega gradiva nabralo, da nam je resnično žal, da ga ne moremo bolj uradno porabiti. Vsekakor ga bmo pa pričeli objavljati. Mislim, da

ne boste imeli nič proti, če ga odstopim. »Slovenskem delavcu«, ki se je priporočil. Naš tist je premajhen in prereditko izhaja. Pričakujem in prosim pa, da še nadalje ostanete naš stalni dopisnik. — *Stranje*. Prihodnje leto bomo skušali sicer dvakrat na mesec izdajati list, toda kotichek ostane nespremenjen. Bog živi!

Ševjot za šport, kamgarn in blago za suknjo ali trenchcoat lahko izberete v svoje zadovoljstvo v trgovini

Jos. Senica, Domžale

Izgotovljene obleke iz močne vzorčaste hlačevine za otroke: od din 54.- dalje za moške: od din 190.- dalje

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KAMNIKU

registr. zadruga z neomejeno zavezo
(Sutna št. 22 - v lastni hiši)

HRANILNE VLOGE
obrestuje po dogovoru
do 5° o.

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog.

„Naš list“ v letu 1938

Na splošno željo naših naročnikov in dopisnikov prične z novim letom izhajati Naš list dvakrat na mesec, vsakega prvega in petnajstega v mesecu. Na ta način bo list privlačnejši, ker bo prinašal lahko sveže novice. Tudi bo tako zveza med posameznimi številkami močnejša. Pri mesečniku bralec pozabi, kaj je bral v prejšnji številki.

List bo izdajal poseben konzorcij, le tiskal se bo še v Misijonski tiskarni. Vsebinsko bo ohranil dosedanjo smer. Zajel bo le nekoliko širše območje javnega življenja v našem okraju.

Posamezna številka bo obsegala redno 4 strani dosedanje oblike. Zato pa bo tudi cena ene številke samo 50 par, na mesec 1 dinar, na leto 12 dinarjev.

V prvi številki, ki izide za novo leto, prične izhajati svetovno znana povest »Lavrencija«.

Ako potrebujete

DOBRE PEČI in štedilnike

oglasite se

pri Franc Kosmaču

(cesta na Moste)

v VELIKEM MENGŠU

Dobite najboljše in najcenejše peči, izdelane od strokovnjakov, zato brez konkurence v delu in ceni. — Proti jamstvu tudi na odplačila.

Volnen popelin za obleke v raznih barvah od din 18.— dalje. Flanelaste rjuhe od din 19.— dalje. Kovtre iz klota od din 85.— dalje. Koce za konje in posteljo od din 28.— dalje. Zimsko trikotažo za moške, ženske in otroke po presenetljivo nizkih cenah morete dobiti v trgovini

Jos. Senica Domžale